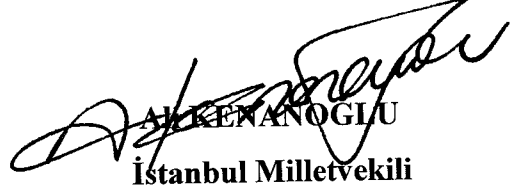

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen sorularımın **Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat OKTAY** tarafından Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

AHMET YESEVİ
İstanbul Milletvekili

Geyikli Baba veya Baba Sultan, Orhan Gazi döneminde Anadolu'da faaliyet göstermiş Alevi Türkmen Erenlerindendir. Geyikli Baba hakkındaki bilgiler ölümünden sonraki dönemlerdeki menkıbe ve rivayetlere dayanmaktadır. Alevi Pirlerinden Baba İlyas'ın taliplerindendir. Yunus Emre'nin eserinde adı Hasan olarak anılan Geyikli Baba dağlarda geyikler birlikte yaşaması ve onlara binerek gezmesi nedeniyle Geyikli Baba olarak anılmıştır.

Geyikli Baba denilmesinin nedeni, halk arasında söylemiyle 1326'da Bursa'daki savaşta geyik üzerinde katılmış olması nedeniyledir. İnegöl yakınlarında kendisine, Orhan Gazi tarafından mülk verilip adına tekke yaptırılmıştır. Azerbaycan topraklarındaki Hoy civarından Anadolu'ya geldiği bilinen Geyikli Baba, Baba Sultan köyünün bulunduğu yere yerleşerek bu köyün kuruluşuna öncülük etmiştir. Türbesi de bu köyde olup diktiği çınar ağacı da hala ayakta durmaktadır.

Marmara bölgesi ve Ege illerinin dışında başka bölgelerden de gelen Kızılbaş Alevi topluluklarınca her yıl en az bir kez ziyaret edilip lokmalar sunulan Bursa'nın Kestel ilçesi Baba Sultan Köyü'nde yer alan Geyikli Baba Türbesi'ne bu yılda İstanbul'un Gaziosmanpaşa ilçesinde bulunan Ahmet Yesevi Cemevi, iki otobüs dolusu yaklaşık 110 kişi ile 30 Ekim 2022 tarihinde ziyaret gerçekleştirmiştir.

Ancak, Ahmet Yesevi Cemevinin getirdiği ziyaretçiler arasındaki 20 kişilik genç grup, Geyikli Baba Türbesi'ni ziyaret ettikten sonra türbenin alt kısmında bulunan ziyaretçi banklarında bağlama çalıp, deyiş söylerken, yanlarına gelip kendilerini "cami görevlisi" olarak tanıtan kişiler tarafından "Burada saz çalamazsınız. Gidin memleketinizde çalın. Yoksa bütün köyü buraya yığarız. Sizin için kötü olur" tehdidinde bulunduğu kamuoyuna yansıyan haberlerden öğrenilmiştir.

Yaşananları anlatan Ahmet Yesevi Cemevi Başkanı Şahin Çolak, “Etrafımızı çevirdiler. O an aklıma Sivas Madımak geldi” demesi, iktidarın yarattığı mahalle baskısının “Sivas katliamı” çağrışımı yaratması, düpedüz travmatik sendroma işaret etmektedir.

Bu tehdit ve müdahale nedeniyle, Ahmet Yesevi Cemevi Başkanlığının Valiliğe verdiği şikayet dilekçesine istinaden; Kaymakamlık cevabi yazısında “İnceleme sonucunda cami avlusunda ve türbe önünde faaliyette bulunmak, saz eşliğinde Alevi-Bektaşî geleneğine ait deyişleri söylemek için cami görevlilerinden veya Kestel İlçe Müftülüğünden izin almadıkları 15.12.2020 tarihli 847444 sayılı Başkanlık onayı ile yürürlüğe giren Din Hizmetleri Uygulama Genelgesinin 7/4 maddesinde “Camilerin ibadet alanlarında muhtelif vesilelerle icra edilen programlarda enstrüman kullanılmasına izin verilmeyecektir” hükmüne dayanılarak, şikayet işleminden kaldırılmıştır.

Oysa ki, Kaymakamlığın yazısında belirttiği şekilde bahsi edilen yerin “Camilerin ibadet alanları” ile ilgisi bulunmamakta olup, Geyikli Baba Türbesinin alt kısmında yer alan ziyaretçi banklarının bulunduğu alanda bağlama çalıp deyiş söylenmesinden ibarettir.

Ayriyeten, bağlama çalmak veya deyiş söylemek yüzyıllardan bugüne taşınan, Alevi-Bektaşîlerin kutsal saydığı Alevilerin bir ibadet biçimidir. Diğer taraftan, Geyikli Baba Türbesi’nde daha önceden de benzer olayların yaşandığı, ancak hiçbirinin duyurulmadığı, Bursa’daki bir Cemevi Dedesinin kurban kesmesine izin verilmediği de Ahmet Yesevi Cemevi Başkanınca aktarılmaktadır.

Cumhurbaşkanı ve AK Parti Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, partisinin İstanbul Genişletilmiş İl Danışma Meclisi Toplantısı’nda 02/09/2022 tarihinde yaptığı konuşma da “Buradan bir kez daha tekrarlıyorum: “... Dinsiz, imansız, amelsiz sadece ve sadece sapkın zevklerin üzerine bina edilmiş Alevilik de Müslümanlık da Türklük de Kürtlük de hatta insanlık da olmaz...” açıklamasında sarf ettiği “sapkın zevkler” ifadesinin, bu zihniyete sahip insanlarda nasıl tezahür ettiği bir kez daha anlaşılmaktadır.

Anlaşılan o ki; İktidarın son günlerde Alevileri zapturapt altına alma girişimlerinden biri olan ve Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığını kurdurması, Vergi Usul Kanunu içerisine eklemelenen ve sözde Cemevlerinin imar-su-elektrik sorununu çözdüğü iddiasında bulunarak Alevileri 6 maddelik dar bir tanıma sığdırmaya

çalışması ve hatta Alevilerin nasıl ibadet etmesi gerektiğini dayatmaya çalışılması, yaşanan bu pratik örnekte olduğu gibi kıymeti kendinden menkul kişilerin tehdit ve engelleme cesareti göstermelerine de sebep olabilmektedir.

Cemevleri ile ilgili yapılan düzenleme çalışmaları esnasında, Alevi temsilcileri ve muhalefet partileri esas olarak; "İktidar tarafından Alevi inancının tanımının ve tarifinin yapılmasına, Alevilerin nasıl ibadet edeceklerine karar verilmesi hususuna itiraz etmişlerdir"

Geyikli Baba Türbesinde yaşanan bu olayda Alevi temsilcilerini ve muhalefet partilerini doğrulamaktadır.

Anayasanın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtilmiş, Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10. maddesinde "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir..." hükmüne yer verilmiş ve maddenin devamında da "Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar." denilmiştir.

Ayrıca, Anayasanın din ve vicdan hürriyetini düzenleyen 24. maddesinde "Herkes, vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. 14'üncü madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dini ayin ve törenler serbesttir. Kimse, ibadete, dini ayin ve törenlere katılmaya, dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz" hükümlerine yer verilmiştir.

Din ve vicdan özgürlüğü, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AHİS) 9. maddesinde de garanti altına alınmıştır. Bu hak, din veya inanç değiştirme özgürlüğü ile tek başına veya topluca, açıkça veya özel tarzda ibadet, öğretim, uygulama ve ayin yapmak suretiyle dinini veya inancını açıklama özgürlüğünü de içerdiğini belirterek, hakkın kolektif kullanımına da vurgu yapılmıştır. Avrupa İnsan hakları Mahkemesi (AIHM) ve Komisyonu 9. maddenin sözleşmeye üye ülkeler tarafından sınırlama alanının belirlenmesinde sınırlamanın demokratik bir toplumda gereklilik kriterini uygulamasına da işaret etmiştir.

Bütün bunlara göre; Bursa'nın Kestel ilçesi Baba Sultan Köyü'nde yer alan Geyikli Baba Türbesi'ne ait ziyaretçi banklarında, Alevi ibadetleri gereği gençlerin bağlama çalıp, deyiş söylemelerine yönelik bu ve benzeri saldırı veya engellemeler direk inanç ve ibadet özgürlüğüne yapılmış saldırılardır. Hiçbir kimse, kurum veya anlayış, Alevilerin inancına veya ibadetine müdahale etme hakkını kendinde göremez.

Yaşadığımız coğrafyada bütün farklılıklarımıza rağmen bir arada yaşamak; Anayasa ve uluslararası hukukun temel ilkelerine bağlı olarak her inanca ve kimliğe veya değerlere eşit yaklaşım gösterebilme sezgisini içine sindirebilecek demokratik bilince sahip olabilmekle mümkün olabilecektir.

Bu bağlamda;

1. Alevi inanç ve ibadeti neden yok sayılmaktadır?
2. Alevilerin ibadet ritüellerinden biri olan bağlama çalıp, deyiş söylenmesine Kestel Müftülüğü cami görevlisi olduğu söylenen kişiler neden müdahale etmektedir? Bu hakkı onlara kim vermiştir?
3. Alevi gençlerin Geyikli Baba Türbesinin alt kısmındaki ziyaretçi banklarında inançları gereği bağlama çalıp deyiş söylemesine engel olmaya çalışan ve şiddet çağrışımı ile tehdit eden Müftülük/cami görevlisi olduğu söylenen kişiler hakkında soruşturma açılacak mıdır?
4. Alevilerin ulu erenlerinden bir sayılan Geyikli Baba Türbesinde yine Alevilerin inanç değerlerinden biri olan kurban kesme ritüeline neden izin verilmemiştir? Buna kim hangi gerekçe ile engel olmaktadır?
5. Ahmet Yesevi Cemevi Başkanlığının Geyikli Baba Türbesinde yaşadıkları engelleme ve tehdit nedeniyle Valiliğe yaptığı şikayet başvurusu neden Kaymakamlıkça işlem den kaldırılmıştır?
6. Alevi-Bektaşî inancına göre ibadet eden insanlar, cami görevlilerinden veya Müftülüğten neden izin alması gerekmektedir?
7. Anayasa ve uluslararası sözleşmelere rağmen, Alevilerin inanç ve ibadet özgürlüğüne engel olan cami görevlileri, Müftülük ve Kaymakam hakkında herhangi bir işlem yapılacak mıdır?